„תמיד היינו אנשים פעלתנים וחרוצים, שרגילים לעשות כל דבר," אומר חיים. „אני בניתי את, וכל הקיץ אספתי גיזרי־עץ, כדי שיהיה לנו מלאי מספיק לחורף. שתלתי עצים ופרחים, הקפתי את הבית בגן גדול. אהבתי לצלם. פיתאום הכל נגמר."

אסא עזב את המסגריה שלו. יעל אסא עזבה את עבודתה, כדי לטפל בבעלה. היום הם מתפרנסים מקיצבת הביטוח הלאומי ומהפנסיה של יעל.

הגן הגדול המקיף את הבית, עיקר גאוותו של אסא, נראה נטוש, ימיו עברו. עלים מנומרים בצהוב־כמוש, כפופים מטה, עלובים.

חיים אסא מתנדנד בכורסה. גבו מופנה אל הגן. „בבוקר אני צריך לחכות עד שיעל תלביש אותי. בערב היא חייבת לעזור לי להתעמל, כדי להרגיע את הגוף, העצבני מישיבה ממושכת. במשך כל היום אני יושב בכורסה, צופה בטלוויזיה, משקה את הגינה, משתעשע עם העציצים. אני לא יכול לשרת את עצמי. אפילו כוס־מים קשה לי לקחת. יד שמאל משותקת לגמרי. הרגל השמאלית נגררת איכשהו."

אסא בגינתו, לפני השיתוק
„שתלתי עצים ופרחים, ופיתאום הכל נגמר!"

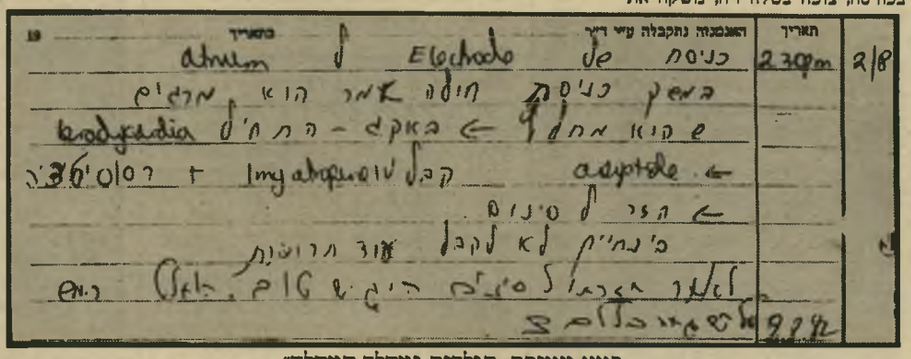

קטע מטופס „תולדות ומהלך המחלה"
„לא הזכירו את המילה צינתור!"

„שלא תעז!"

ל על אסא: „הגבר החסון שתמיד עזר לכולם, שהיה פעיל ומלא מרץ, שהיה מרכז של כל מסיבה, מוטל ככה בכורסה, בלי עתיד, בלי הווה."

בתנועות זועמות היא מדפרפת באלבומי התמונות. מאות תצלומים שוקקי חיים ואהבה: חיים ויעל רוקדים במסיבה, טיול בכינרת, כינוס חברים בגינה, חיים חולב נאקה, השניים משתוללים עם הנכדים, אינסוף פיקניקים.

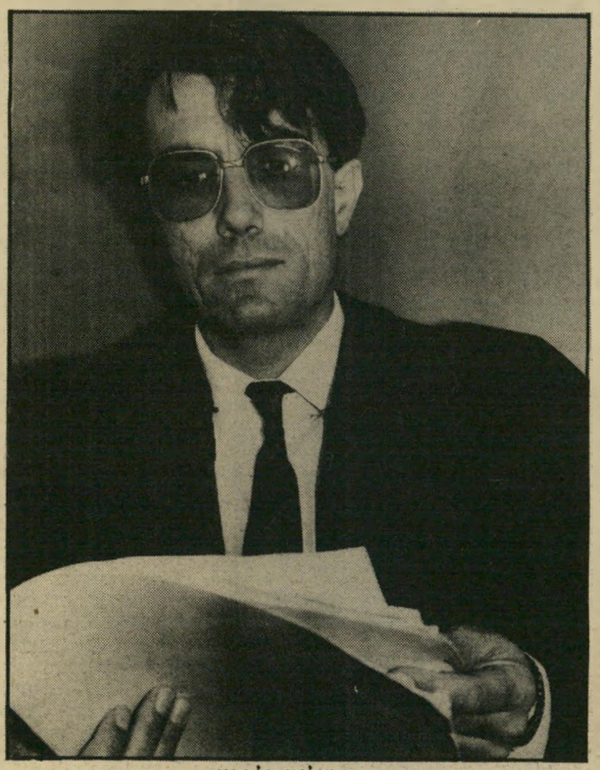

פרקליט קלדרון
„המיסמכים הרפואיים הוסתרו!"

„תמיד עשינו הכל ביחד. היו לנו הרבה חברים, אהבנו לבלות, לארח ולהתארח. בתחילה החברים עודדו אותנו, באו לבקר כל יום. לאט־לאט התרחקו מאיתנו. אף אחד לא אוהב לשקוע בצרותיהם של אחרים. נשארנו לבד. בלי שימחת־חיים ובלי הסיפוק הרב ששאבנו מהעבודה. מוגבלים, לא יכולים לזוז.

„זלילת גלידה בבאר־שבע היא דוגמה קטנה, אבל טובה, למה שקרה לנו. כל פעם שנסענו לבאר־שבע, נהגנו לשבת בגלידה בארי־שבע, לשוחח, לצחוק, לאכול הרים של גלידה.

„היום אני משאירה את חיים במכונית, רצה לקנות גביע של גלידה וחוזרת למכונית. שם אנחנו יושבים, מלקקים מהר את כדורי הגלידה ונוסעים הלאה.

„כמו הגלידה, גם החיים שלנו איבדו את טעמם. בן־האדם לא שווה כלום אם הוא לא מסוגל לעשות את כל מה שהוא רוצה."

חיים אסא מתנמנם בכורסא. לפתע הוא מתעורר. „זה המצב," הוא ואמר. „העיקר שהד"ר קרישטל ילמד לקח, שלא יעשה יותר טעויות כאלה."

הד"ר נתליהו קרישטל סיים את לימודי הרפואה בארגנטינה, לפני 24 שנים. שנה אחת אחר־כך עלה לארץ, ומייד התחיל לעבוד בבית־החולים סורוקה. הוא גלוי־לב, מדבר ברצון, אינו מתחמק מתשובות.

„אני מרבה לחשוב על חיים אסא. אני מרחם עליו. זה דבר נורא. כשהוא שכב בבית־החולים, ביקרתי אותו. אף פעם לא ביקרתי אותו בביתו, באר־פקים, מכיוון שאין זה נהוג שרופא פונה לחולה.

„ב־24 שנות עבודתי ביצעתי אלפי בדיקות צינתור, ומעולם לא קרה לי מיקרה כזה. למעשה, זהו מיקרה השיתוק הראשון בהיסטוריה הרפואית שנגרם כתוצאה מבדיקת צינתור.

„יכולתי, אומנם, לבצע בדיקת־קצב, שהיא בדיקה לא־חודרנית. אבל החלטתי על בדיקת צינתור דווקא, מכיוון שהיא מהימנה יותר. הסברתי את זה לאסא.

„השופט האשים אותי ברשלנות רפואית. כנראה שהוא צודק. עכשיו אני צריך לברוק את עצמי, לחשוב על המיקרה, לשוב ולבדוק את אסא ולמצוא היכן היתה הרשלנות. עדיין איננני יודע במה בדיוק התרשלתי. אם אשתכנע, עמוק בתוכי, שאכן התרשלתי — אסיק מסקנות.

„אני מתאר לעצמי שבקרוב אושעה מהעבודה. ייתכן שאאבד את פרנסתי ואת המיקצוע שלי. למרות זאת, המיקרה של אסא לא מעיק על מצפוני. רופא חייב להחליט החלטות ולבצע אותן. במיוחד חשובה ההחלטיות בתחום שלי — טיפול נמרץ. אם אהיה הססן, לעולם לא אוכל לטפל בחולים שלי."

יעל אסא, שבדרך־כלל היא אשה חייכנית, מתמלאת זעם כשנזכר שמו של הד"ר קרישטל. „כשאני רואה אותו בבית־החולים, אני עוברת לצד השני. לא מסוגלת לפגוש אותו.

„בבית־המישפט הוא פנה אל חיים ואמר לו שהוא תמיד יהיה מוכן לבדוק אותו, לעזור לו מבחינה רפואית. שלא תעז לגעת בו! צעקתי. פעם אחת יותר מדי נגעת בו — ותראה מה שקרה!"

במדינה

ההסתדרות

הקיסרות בסכנה

ישראל קיסר חושש כי האיגודים המיקצועיים יברחו מההסתדרות בשיטת אבני הדומינו. בזה אחר זה.

ה אורות בלישבתו של אליהו נאווי דולקים עד השעות הקטנות של הלילה. בשבוע האחרון הוא שומע עתירות, מקשיב לעדויות, מאזין ל־עורכי־דין.

אין זאת שבוועד־הפועל של ה־הסתדרות פשתה לפתע אווירה של חריצות. העניין הוא שעל נאווי, יו"ר הרשות השיפוטית של ההסתדרות, להכריע מהר, עוד השבוע, בשורת עתירות על אי־סדרים באחד האיגודים המיקצועיים — הסתדרות האקדמאים במדעי החברה והרוח (בקיצור: המח"ר). המח"ר נערך לבחירות ביום השלישי הבא, ב־18 בנובמבר, ונאווי צריך להחליט אם להתיר את קיומן.

המח"ר, איגוד רדום בדרך־כלל, והמהומה המתחוללת בו בימים אלה, מעסיקים מאוד את צמרת ההסתדרות ומיפלגת העבודה. עשרות ישיבות כבר הוקדשו לעניין, ובהן הוגשו אינספור כוסות־קפה. נטישת התה המסורתי לטובת הקפה היא אולי השינוי המר־עיש ביותר שהתרחש באחרונה בהס־תדרות, מלבד פרישתן של האחיות.

באותן ישיבות — אצל ישראל קיסר, עוזי ברעם, אליהו שפייזר וחיים הברפלד — שיכנעו הכל את עצמם כי הם עומדים לפני קונספירציה רחבת־היקף: עריקה מאורגנת של שורת איגודים מיקצועיים מתוך ההסתדרות.

המרכז המזימה, כך סבורים בצמרת, עומד יצחק רז, מזכ"ל הסתדרות המהנ־דסים. רז, שפרש ממיפלגת העבודה, מזה זמן רב אינו מקבל את מרות ההסתדרות. לפני שמונה חודשים הע־ליב בפומבי את קיסר ואת הברפלד, כשחשף את ההסכם הסודי שהיה לו איתם בענייני שכר, והציג אותם כשקרנים.

רז אינו מגלה ברבים את הטאק־טיקה שלו. אבל בצמרת ההסתדרות המבוהלת חושבים כי הצליחו לנחש את פרטיה:

● **האחיות** — פרשו מההסתד־רות בעידודו השקט ובעצתו של רז;

● **הטייסים** — עדיין בפנים, מקיימים קשרים הדוקים איתו;

● **איגוד עובדי צה"ל** — נב־חירות האחרונות בו התמודדה רשימה עצמאית בשם רותם, שנגסה מכוחם של המערך והליכוד. המזכ"ל, אריה יבין, ריווח בוועד־הפועל כי רותם מתאמת עם רז;

● **הסתדרות ההנדסאים והד־טכנאים** — סיעה גדולה בה מתואמת עם רז;

● **הסתדרות עובדי המדינה** — יש בה סיעה חזקה השואפת לפרוש;

● **הסתדרות המח"ר** — המז־כ"ל שלה, יעקב אוניקובסקי, מקורב ביותר לרז, מקיים עימו התייעצויות שוטפות. אם הוא ייבחר מחדש, אי־אפשר יהיה למנוע את פרישת המח"ר מההסתדרות.

אירגון מיפלצתי. קיסמו של רעיון הפרישה הוא ברור: עובדים רבים מאסו בהסתדרות המסואבת, האירגון המיפלצתי המשמש בעת ובעונה אחת כמגן־העובדים וכאחד המעבידים הג־דולים במדינה. לאיגודים חזקים, שאי־נם חברים בהסתדרות ושאינם כפופים למישמעת שלה, יש סיכוי טוב בהרבה להשיג הישגים לחבריהם.

אך מהו סוד כוחו האישי של רז?

רז, שפרש השנה ממיפלגת העבודה, הקים בהסתדרות המהנדסים קואליציה עם פעילים מהליכוד, ומצליח לשלוט באירגון שלו ללא עירעור. הוא עומד בראשו של איגוד בעל משאבים כס־פיים אדירים. כעמותה. (אגודה עותו־מאנית), אין עליו חובה למסור דין־וחשבון כספי לוועד־הפועל, ובלישכת המזכ"ל אין מצליחים לנחש כמה קופות יש ברשותו ומה גודלן. דוגמה קטנה: כשפורקה חברת־התעופה מעוף, קנתה הסתדרות המהנדסים מידי המפרק את הזיכיון לשרותי־הקרקע של החברה.

בבחירות הקודמות של המח"ר, כשרז הטיל את מלוא כובד־מישקלו למען אוניקובסקי, דאגה יד נעלמה להסיע פעילים במוניות מיוחדות בכל רחבי הארץ, לשכן אותם בבתי־מלון, ואפילו לספק כרטיסי־טיסה מאילת.

לרז יש גם מקור־כוח עצמאי מתוץ להסתדרות: הוא משמש כיו"ר־שותף של אגודת האינג'ינרים והארכי־טקטים, עמותה המאגדת שבירים ו־עצמאיים.

כדי לחסום את רז ולשבש את תוכניותיו, החליטו ישראל קיסר ועוזי ברעם לסלק את מזכ"ל המח"ר, יעקב אוניקובסקי.

כדי להבטיח את שילטונו הקים אוניקובסקי קואליציה עם פעילים מהליכוד, מהתחיה, מהמפד"ל ואפילו עם אחד מ„כך" — עובד התעשיה האווירית בלוד.

מזכיר רז
במרכז הקשר

בנסיון של הרגע האחרון לקנות את נאמנותו של אוניקובסקי, החליט השנה חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מיקצועי בהסתדרות, לצרף את שמו של מזכ"ל המח"ר לרשימת 20 ראשי האיגודים, שנכללו, ללא התמודדות, במרכז מיפלגת־העבודה.

הנסיון לא עלה יפה: הברפלד, ברעם וגרעון בן־ישראל קראו לו לפני כמה שבועות לשיחה, דרשו ממנו התחייבות שלא יפרוש מההסתדרות הכללית. תשובתו היתה מגומגמת, והשלושה הבינו כי הוא לא יפר את בריתו עם יריבם, רז.

ההכרעה נתקבלה בצמרת מייד: על אוניקובסקי להסתלק. יש להכשילו בבחירות הקרובות.

צמרת העבודה בהסתדרות נזקקה בדחיפות לבעל־ברית בתוך המח"ר. היא מצאה אותו בדמותו של לוציאן טאובמן, האיש־החזק של האיגוד.

בחירות סודיות. טאובמן, שהיה מזכיר מחוז תל־אביב והמרכז של המח"ר במשך 11 שנה, החליט לחזור לאיגוד ולהתמודד על מישרת המזכ"ל. כמעט כל חברי מועצת־המחוז, שנבחרו לפני ארבע שנים, הם נאמניו. 170 אנשי מועצת־המחוז הם גם צירים בוועידה הארצית — המונה 300 צירים — ומהווים בה רוב. לכן, תיאורטית, יכול טאובמן להשתלט על המח"ר כבר מחר.

אולם מועצת־המחוז אינה מתכנסת. רוב חברי־המועצה חתמו כבר מזמן על עצומה, הדורשת מאריה גולדנברג, מזכיר־המחוז הנוכחי, לכנס את המו־עצה. על סדר היום: הדחת גולדנברג והחירת טאובמן תחתיו. גולדנברג, איש־הליכוד ובעל בריתו של אוני־קובסקי, מתעלם מהעצומה.

(המשך בעמוד 32)

כתבה: שרה ליבוביץ, צילם ציון צפריר